

Sygn. akt I C 205/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, Wydział I Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Piotr Żywicki

Protokolant: Ewelina Norberczuk

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015r. w Olsztynie,

na rozprawie,

sprawy z powództwa M. K.,

przeciwko Gminie O.,

o zapłatę,

I zasądza od pozwanej Gminy O. na rzecz powoda M. K. kwotę 25 400,00 zł (dwadzieścia pięć tysięcy czterysta złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 października 2013 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1270 zł (tysiąc dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSR Piotr Żywicki

UZASADNIENIE

Powód M. K. wniósł o zasądzenie od pozwanej Gminy O. kwoty 25.400 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 15.000 zł od dnia 14 stycznia 2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 6.000 zł od dnia 22 lutego 2010 r. do dnia zapłaty i od kwoty 4.400 zł od dnia 17 maja 2010 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podał, że zwrócił się do pozwanej o zmianę planu zagospodarowania przestrzennego. Pracownik gminy poinformował go, że jedynym przewidywalnym w czasie sposobem dokonania zmiany planu jest sfinansowanie go przez powoda. Poinformowano go że po wpłacie pieniędzy „gmina zacznie działać”. Powód uiścił na rzecz pozwanej kwotę 25.400 zł. Gmina po uzyskaniu środków sporządziła plan i uchwaliła go uchwałą nr XIII- (...) z dnia 01.03.2012r. Pomimo wezwań powoda gmina wpłaconych przez niego środków nie zwróciła. Nadto żąda od niego opłat adiacenckich (k. 22-24).

Pozwana Gmina O. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko zakwestionowała ona, iż wpłacona przez powoda kwota stanowiła nienależne świadczenie. Powód świadomy był braku podstawy prawnej do spełnienia świadczenia, zatem żądanie zwrotu świadczenia uznać należy za bezpodstawne. Pozwana podkreśliła, że brak jest obecnie przepisów zakazujących

pozyskiwania środków na finansowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego od podmiotów zewnętrznych. Powód przekazał tę kwotę dobrowolnie, co należało traktować jako darowiznę. Gmina wskazała także, iż zużyła ona środki uzyskane od powoda. Ostatecznie pozwana zakwestionowała termin naliczania odsetek (k. 38).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód, będący właścicielem nieruchomości położonej w S. wystąpił do pozwanej o sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego jego nieruchomości. Pracownik gminy poinformował go, że pozwana nie planuje dokonywania żadnych zmian ale istnieje możliwość uiszczenia przez powoda opłaty, która umożliwi sporządzenie tego planu przez gminę.

(bezsporne)

Powód uiszczył na rzecz pozwanej kwotę 15.000 zł w dniu 14 stycznia 2010 r., kwotę 6.000 zł w dniu 22 lutego 2010 r. oraz kwotę 4.400 zł w dniu 17 maja 2010 r.

(dowód: potwierdzenia przelewów – k. 4 – 6)

Gmina po uzyskaniu środków sporządziła plan i uchwaliła go uchwałą nr XIII- (...) z dnia 01.03.2012r.

(bezsporne)

Pismem z dnia 18 października 2013 r. powód wezwał pozwaną do zwrotu uiszczonych kwot. Pismem z dnia 3 grudnia 2013 r. pozwana odmówiła zwrotu uiszczonych kwot.

(dowód: pismo pozwanego z dnia 18 października 2013 r. – k. 7, pismo pozwanej z dnia 3 grudnia 2013 r. – k. 8)

Sąd zważył, co następuje:

Uwzględniając zebrany materiał dowodowy powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumenty przedłożone przez powoda, których prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana przez pozwanego.

Zgodnie z art. 405 kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Według zaś art. 410 §1 przepis ten (m.in. ten) stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie zaś jest nienależne jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Według z art. 21 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, koszty sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego obciążają budżet gminy. Powyższe należy przestrzegać ściśle – tj. środki te nie mogą w ogóle pochodzić ze źródeł pozabudżetowych. Stanowisko to znalazło potwierdzenie w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 29 października 2008 r. w sprawie (...) SA/Gd 799/07, który stwierdził, że kwestia ponoszenia kosztów sporządzenia planu miejscowego została uregulowana w u.p.z.p. i oznacza, że gmina nie może domagać się ponoszenia i pokrywania tych kosztów przez np. właścicieli nieruchomości objętych postanowieniami planu, czy też od innych osób fizycznych lub prawnych zainteresowanych sporządzaniem planu.

Bezspornym był fakt, że powód został poinformowany przez pracownika pozwanej, że gmina nie posiada środków na sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego i że taka zmiana możliwa będzie w przypadku uiszczenia przez niego stosownej opłaty. Tym samym doszło pomiędzy stronami do zawarcia nieformalnej ustnej umowy, na podstawie

której gmina miała sporządzić plan zagospodarowania przestrzennego w zamian za przekazane jej przez pozwanego środki pieniężne, których wysokość pozostawała poza sporem.

Zgodnie z art. 58 § 1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W świetle art. 58 §2 kc nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W niniejszej sprawie odnosząc się do bezwzględnie obowiązującego art. 21 opisanej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uznać należało, że zawarta przez strony umowa była sprzeczna zarówno z ustawą, jak i zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie pozwana powinna liczyć się z tym iż wykonanie umowy nie spowoduje wygaśnięcia obowiązku zwrotu nienależnie pobranych korzyści.

Tym samym niezasadne są twierdzenia pozwanej jakoby środki uzyskane przez nią stanowiły darowiznę. Okoliczności tej stanowczo zaprzeczył sam powód (k. 43). Nadto zobowiązanie gminy co do wykorzystania przekazanych jej środków w konkretnym pozostaje w sprzeczności z charakterem darowizny. Możliwe byłoby wprowadzenie obciążenie obdarowanego obowiązkiem spełnienia świadczenia, jednakże skuteczność polecenia jest uzależniona od zgodności z ustawą czy też zasadami współżycia społecznego. Istnienie tej zgodności (zakładając czysto hipotetycznie, że między stronami doszło do zawarcia takiej umowy darowizny) z przyczyn podanych wyżej (art. 58 §1 i 2 kc) należało z całą stanowczością wykluczyć.

Zgodnie z treścią art. 411 pkt 1 kc nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Pozwana powołując się na treść ww. przepisu podnosiła, że powód zdawał sobie sprawę z braku obowiązku świadczenia kwot na jej rzecz, w związku z czym żądanie zwrotu świadczenia jest niezasadne. Twierdzeniom pozwanej powód jednak kategorycznie zaprzeczył (k. 42) zaś pozwana, na której spoczywał ciężar dowodu (art. 6 kc) okoliczności tej nie udowodniła. Wskazać należy, że świadomości takiej nie można też domniemywać, gdyż wątpliwości, nawet bardzo poważne, co do obowiązku spełnienia określonego świadczenia nie mogą być utożsamiane z pozytywną wiedzą o braku obowiązku spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2002 r., I CKN 1500/99, LEX nr 1172462).

Dodatkowo wskazać należy, że spełniający świadczenie nie wie, że jest do świadczenia zobowiązany gdy działa pod wpływem błędu, to znaczy pozostaje w przekonaniu, że spełnia należne świadczenie, podczas gdy przekonanie to nie ma oparcia w okolicznościach lub jest wynikiem mylnego o nich wyobrażenia. Nie ma przy tym znaczenia przez kogo błąd był wywołany i że spełniający świadczenie, przy dochowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że do świadczenia nie jest zobowiązany, a nawet że błąd został zawiniony przez spełniającego świadczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 grudnia 2002r., IV CKN 1575/00, Lex nr 577854).

Nie zasługuje również na uznanie zarzut pozwanej o rzekomej utracie wzbogacenia. Skoro pozwana nie poniosła wydatków, które z mocy ustawy ją obciążały, a skorzystała w tym zakresie ze środków inwestora prywatnego, to nadal jest wzbogacona. Nie można bowiem mówić o utracie wzbogacenia, jeżeli wzbogacony zużył korzyść w taki sposób, że zaoszczędził sobie wydatku. Pozwana jako jednostka publiczna obowiązana jest działać tylko na podstawie prawa, w zgodzie z przepisami dotyczącymi finansowania sporządzenia i uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a tym samym liczyć się z obowiązkiem zwrotu kwot wpłaconych przez mieszkańców gminy na realizację zadań, które zgodnie z obowiązującym prawem ponosi gmina w ramach wykonywania swoich zadań własnych.

Uwzględniając powyższe, na podstawie cytowanych przepisów należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda kwotę 25.400 zł.

Na podstawie art. 481 § 1 kc i art. 455 k.c. należało zasądzić odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty od dnia 18 października 2013 r. do dnia zapłaty. Powód bowiem po uzyskaniu wiedzy, że spełnione przez niego świadczenie było nienależnym, wezwał pozwaną do zwrotu świadczenia dopiero pismem z dnia 18 października 2013r. (k. 7). Od tego dnia pozwana pozostawała w zwłoce.

W pkt II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałej części (tj. co do pozostałych odsetek ustawowych).

O kosztach orzeczono w myśl art. 100 zd. drugie kpc (pkt II wyroku). Powodowi jako przegrywającemu sprawę tylko co do nieznacznej części swego żądania należy się zwrot poniesionych kosztów procesu, na które składała się jedynie opłata od pozwu w kwocie 1.270 zł.

/-/ SSR Piotr Żywicki